

obsah

ZÁKLADNÍ ZNALOSTI

A. PROSTŘEDÍ

1. Přírodní prostředí	7
1.1 Vegetativní stupně	8
1.2 Hlavní znaky adaptace života v horách	10
1.3 Nejčastější druhy hornin	12
1.4 Ledovce	14
1.5 Vnější vlivy – nebezpečí v horách	18
1.6 Odpadky v horách	20
1.7 Pravidla etického chování	22
2. Meteorologie – počasí	23
2.1 Jaký je charakter počasí v nejvýznamnějších světových pohořích?	24
2.2 Co to je atmosférický tlak?	28
2.3 Jaké jsou druhy oblaků?	29
2.4 Co je to tlaková výše (anticyklóna)?	30
2.5 Co vše ovlivňuje tlaková výše?	31
2.6 Jak se tvoří izolovaná bouřka?	32
2.7 Jak rozpoznat vznik izolované bouřky?	33
2.8 Co je to tlaková níže?	34
2.9 Co se děje uvnitř tlakové níže?	35
2.10 Co se děje s příchodem teplé fronty?	36
2.11 Co se děje s příchodem studené fronty?	37
2.12 Jaké informace získat z předpovědi počasí?	38
2.13 Jak zhodnotit měnící se počasí v terénu?	40
3. Orientace	43
3.1 Co to znamená orientace ?	44
3.2 Jak se orientovat bez mapy	45
3.3 Co je to mapa?	46
3.4 Jak si vybrat správné měřítko mapy	47
3.5 Jak přečíst legendu mapy	48
3.6 Co je to vrstevnice	49
3.7 Jak poznat vrchol nebo klesání na mapě	50
3.8 Jak rozlišit údolí od hřebenu a jak poznat horské sedlo	51
3.9 Jak přečíst profil a odhadnout sklon svahu	52
3.10 Jak se orientovat na mapě bez kompasu	53
3.11 Jak správně číst mapu	54
3.12 Pomůcky pro práci s mapou	55
3.13 Co je kompas	56
3.14 Jaký je rozdíl mezi magnetickým pólem a severním pólem	57

3.15 Jak se orientovat podle mapy a kompasu.....	58
3.17 Jak se orientovat při dobré viditelnosti.....	59
3.18 Jak určit azimut v terénu a přenést jej do mapy.....	60
3.19 Jak určit svoji polohu za dobrého počasí.....	61
3.20 Jak se orientovat při špatné viditelnosti.....	62
3.21 Jak určit azimut na mapě a jít podle něj v terénu.....	63
3.22 Jak vést túru za použití kompasu.....	64
3.23 Abyste neminuli svůj cíl.....	65
3.24 Jak obejít překážku.....	66
3.25 Jak naplánovat túru pomocí kompasu.....	67

4. Navigace s GPS..... 69

3.25. K čemu GPS slouží?.....	70
3.26. GPS nebo chytrý telefon? Co si vybrat?.....	71
3.27. Jaká kritéria použít při výběru vaší GPS?.....	72
3.28. Jaká jsou omezení a přesnost GPS?.....	73
3.29. Jaký referenční systém použít ve vaší GPS?.....	74
3.30. Jaký souřadnicový systém použít ve vaší GPS?.....	75
3.31. Jak najít vaše souřadnice na mapě?.....	76
3.32. Jak GPS určí nadmořskou výšku?.....	77
3.33. Jaké jsou hlavní způsoby používání GPS?.....	78
3.34. Jaké mapy použít s vaší GPS?.....	79
3.35. Proč jsou papírové mapy stále užitečné?.....	80
3.36. Co byste měli zkontrolovat před použitím vaší GPS?.....	81
3.37. Kdy používat funkce trasový bod, trasa a prošlá trasa?.....	82
3.38. Co je funkce návrat zpět po stejné trase (trackback)?.....	84
3.39. Jakou orientaci si zvolit pro zobrazení mapy v GPS?.....	85
3.40. Několik užitečných funkcí pro malou obrazovku.....	86
3.41. Funkce projekce, řešení pro mapy bez mřížkových linek.....	87

B. VEDENÍ SKUPINY

1. Vedení skupiny..... 91

1.1 Jak vést svoji skupinu.....	92
1.2 Nejběžnější skupinové dynamiky.....	93

2. Rozhodování..... 95

2.1 Jak se správně rozhodovat.....	96
2.2 Kritéria, která je třeba zvážit při plánování trasy.....	97
2.3 Jak zvolit trasu a zároveň minimalizovat rizika.....	98
2.4 Jak vyhodnotit rizika během túry.....	99
2.5 Proč na konci zhodnotit celou túru?.....	100

C. PŘIZPŮSOBENÍ SE PROSTŘEDÍ

1. Výživa a hydratace	105
1.1 Tři základní nutriční skupiny	106
1.2 Proč musíme hodně pít	107
2. Chlad	109
2.1 Jak se v těle distribuuje teplo?	110
2.2 Jak vítr umocňuje pocit chladu (tzv. wind chill)	111
2.3 Co je podchlazení?	112
2.4 Jak dochází k omrzlinám	113
2.5 Stupně omrzlin	114
2.6 Ošetření omrzlin v terénu	115
3. Nadmořská výška	117
3.1 Vliv nadmořské výšky na hladinu kyslíku	118
3.2 Jak rozpoznat akutní horskou nemoc (AHN)	119
3.3 Jak rozpoznat otok mozku a otok plic	120
4. Blesky	121
4.1 Ochrana proti přímému zásahu bleskem	122
4.2 Ochrana proti zemnímu el. proudu způsobenému úderem blesku	123
5. Slunce	125

D. ZÁCHRANA

1. Péče o postiženého a přivolání pomoci	129
1.1 Řízení záchranné akce	130
1.2 Zajištění bezpečnosti sebe a postiženého v nouzové situaci	131
1.3 Přivolání pomoci	132
1.4 Jak přivolat pomoc	133
1.5 Péče o postiženého než dorazí lékařská pomoc	134
1.6 Uvolnění dýchacích cest	135
1.7 Co dělat v případě závažného krvácení	136
1.8 Co dělat v případě srdeční zástavy a zástavy dechu	137
1.9 Zabezpečení postiženého v bezvědomí	138
1.10 Zabezpečení postiženého při vědomí	139
1.11 Co dělat, když se někdo dusí	140
1.12 Udržení postiženého v komfortu při čekání na lékařskou pomoc	141
2. Evakuace zraněné osoby	143
2.1 Přeprava zraněné osoby	144
2.2 Výběr a příprava místa pro přistání	145

2.3 Jak se chovat při přiletu vrtulníku	146
2.4 Jak bezpečně nastoupit do vrtulníku	147

3. Lékárnička	149
----------------------------	------------

VYSOKOHORSKÁ TURISTIKA

---

1. Vybavení	153
1.1 Co si s sebou vzít na pěší výpravu	154
1.1 Druhy lan a technického vybavení pro pěší turistiku	156
2. Cestování v horách	157
2.1 Jak vést skupinu v horách	158
2.2 Jak stoupat sněhem po mírném svahu bez pomoci maček	159
2.3 Jak zamezit pádu při chůzi bez pomoci maček nebo cepínu	160
2.4 Jak uklidnit člena skupiny při zdolávání technicky náročného místa	161
2.5 Jak zajistit bezpečnost klíčového místa	162
2.6 Jak uspořádat a organizovat túru	163
3. Hygiena na cestách	167
3.1 Preventivní opatření proti infekčním nemocem	168
3.2 Očkování podle cílové země	169
3.3 Prevence a léčba průjmu	170
3.4 Jak se chránit proti vzteklině	171
3.5 Jakou lékárničku si s sebou vzít na několikátýdenní akci	172
4. Stupně obtížnosti pěší turistiky	173
5. Jak vést výpravu	177
5.1 Formální záležitosti	178
5.2 Příprava na expedici	179
5.3 Jak vést místní podpurný tým	180
5.4 Propagace odpovědného turismu	181
5.5 Na co účastníky upozornit	182
5.6 Jak zajistit úspěšnost skupinové výpravy	184
5. Shrnutí	187

LEZENÍ

1. Vybavení	191
1.1 Seznam vybavení	192
1.2 Typy lan	193
1.3 Dynamická lana	194
1.4 Co lanům škodí	195
1.5 Kontrola lana a péče o něj	196
1.6 Jak smotat a nosit lano jednoduše	197
1.7 Jak smotat a nosit lano dvojitě	198
1.8 Typy karabin	200
1.9 Vázání ploché nylonové smyčky	202
1.10 Nejlepší uzel na spojení dvou lan	203
1.11 Jak nosit smyčky	204
2. Navazování	205
2.1 Navazovací uzly	206
2.2 Správné navázání do sedáku	207
2.3 Proč by měli lezci provádět partnerskou kontrolu	208
2.4 Jak natočit expresku	210
2.5 Jak cvaknout lano do karabiny	211
2.6 Pozice a techniky při cvakání expresek	212
2.7 Co znamená pád	214
2.8 Jak minimalizovat rázovou sílu, která působí na prvolezce při pádu	216
2.9 Kladkový efekt	218
3. Jednodélkové cesty	219
3.1 Jak by měl jistič uvažovat	220
3.2 Jak jistit prvolezce s klasickou jisticí pomůckou	222
3.3 Jak jistit prvolezce s poloautomatickou brzdou	224
3.4 Kdy je potřeba jističe „ukotvit“	225
3.5 Jak umístit lano při prvolezení	226
3.6 Bezpečnostní opatření při zajišťování lana na top rope	227
3.7 Jak zajistit a naistalovat top rope	229
3.8 Jak vycvakávat expresky při lezení na top rope	230
4. Jisticí stanoviště – štandy	231
4.1 Jak rychle zabezpečit jisticí stanoviště	232
4.2 Jak zabezpečit jisticí stanoviště se vzdálenějším bodem přesměrování	233
4.3 Jak postupovat, když dorazíte k jisticímu stanovišti s nýty	234
4.4 Jak propojit dva jisticí body	235
4.5 Jak sestrojít fixní jisticí bod	236
4.6 Jak sestrojít plovoucí jisticí bod	237
4.7 Jak využívat přírodní jisticí body	238

4.8 Jak zakládat vklíněnce.....	239
4.9 Jak zakládat friendly.....	240
4.10 Kam umístit jisticí stanoviště při tradičním lezení.....	241
4.11 Jak sestrojít tradiční jisticí stanoviště.....	242
5. Vícedélkové cesty.....	243
5.1 Jak se správně zajistit na jisticím stanovišti.....	244
5.2 Jak jistit jednoho nebo dva druholezce.....	245
5.3 Jak postupovat, když druholezec dorazí k jisticímu stanovišti.....	246
5.4 Jak postupovat při střídání prvolezců na jisticím stanovišti.....	247
6. Slaňování.....	249
6.1 Příprava na slaňování.....	250
6.2 Uzel na spojení dvou lan.....	251
6.3 Jak připravit slaňovací stanoviště.....	252
6.4 Jak zůstat jištěný i během slaňování.....	253
6.5 Umístění prusíkovacího uzlu a slaňovací pomůcky na laně.....	254
6.6 Jaké typy prusíkovacích uzlů jsou nejlepší.....	256
6.7 Jak přidržovat lano.....	257
6.8 Jak postupovat při sérii navazujících slanění.....	258
7. Tipy a řešení problémů.....	259
7.1 Jak se odvázat z lana na top rope při spouštění partnera nebo zátěže.....	260
7.2 Jak spouštět druholezce pomocí polovičního lodního uzlu.....	262
7.3 Jak spouštět druholezce pomocí kyblíku.....	263
7.4 Jak slaňovat na zatíženém laně.....	264
7.5 Jak postupovat při ztrátě jisticí pomůcky.....	265
7.6 Jak pomoci druholezci v obtížném kroku.....	266
7.7 Jak vylézt po fixním laně zpět nahoru.....	267
7.8 Je možné jistit slaňování i zespodu?.....	268
7.9 Jak slaňovat na poničeném laně.....	269
7.10 Jak překonat uzel na poničeném laně.....	270
7.11 Jak pomoci partnerovi, který se zasekl uprostřed slaňování.....	272
7.12 Jak se spustit ze dvou nespojených jisticích bodů a být stále jištěn.....	274
7.13 Jak vyprostit zaseknuté lano při slaňování.....	275
8. Klasifikace lezeckých cest.....	277
9. Shrnutí.....	279

ALPINISMUS

1. Vybavení	285
1.1 Vybavení na ledovec	286
1.2 Vybavení na led, sníh, skály nebo smíšené cesty	287
2. Výstup po laně	289
2.1 Délka lana mezi lezci na ledovci; délka lana v záložce	290
2.2 Výstup po laně při souběžném lezení	292
2.3 Rozestupy mezi členy lanového družstva	293
2.4 Výstup po laně na sněhu (tři a více lezců)	294
2.5 Výstup po laně na technických cestách	295
3. Lezení	297
3.1 Výstup po svahu se sklonem menším než 40°	298
3.2 Výstup po svahu se sklonem 40 až 50°	300
3.3 Kdy a kde použít techniku krátkého lana	302
3.4 Jak navázat smyčky lana do ruky při technice krátkého lana	304
3.5 Jak bezpečně vylézt snadný skalní hřeben	305
3.6 Různé typy šroubů do ledu	306
3.7 Kde umístit šroub	307
3.8 Jak umístit šroub	308
3.9 Různé typy skob	309
3.10 Jak umístit skobu	310
3.11 Jak se připnout na skobu	311
4. Štandy na sněhu a ledu	313
4.1 Jak vybrat vhodné místo pro štand na sněhu	314
4.2 Jak vytvořit a používat sněhovou hrušku	315
4.3 Jak ukotvit a používat deadmana	316
4.4 Jak umístit deskovou kotvu	318
4.5 Jak vytvořit štand v ledu	320
4.6 Jak lézt od štandu ke štandu	321
5. Záchrana z trhliny	323
5.1 Jak zachytit pád do trhliny	324
5.2 Jak vytvořit pevný kotvicí bod	325
5.3 Jak se vyprostit z trhliny svépomocí	326
5.4 Jak přenést váhu na kotvicí bod	328
5.5 Jak vyprostit nezraněného lezce	329
5.6 Jak vyprostit zraněného lezce	330
6. Letní laviny	331
6.1. Proč zanedbáváme nebezpečí lavin v létě?	332

6.2. Vážné následky letních lavin	333
6.3. Ponaučení z lavinových nehod	334
6.4. Typologie letních lavin	336
6.5. Jak vyhodnotit lavinové nebezpečí v létě?.....	338
6.6. Jak se připravit na túru doma?	340
6.7. Jak změřit sklon svahu?	341
6.8. Jak vést skupinu v terénu?	342
6.9. Co dělat v případě laviny?	343
6.10. Jak provést pátrací akci pomocí lavinového přístroje?	344
6.11. Jak vyprostit zasypaného ze sněhu?	346
7. Tipy a řešení problémů	347
7.1 Jak zachytit uklouznutí na sněhu pomocí cepínu	348
7.2 Jak vytvořit Abalakovy hodiny	350
7.3 Jak vytvořit bivak na sněhovém svahu	352
7.4 Jak vytvořit bivak na prašanu	354
8. Stupnice obtížnosti	355
8.1 Alfanaumerická stupnice (technický alpinismus)	356
8.2 Klasická stupnice	358
8.3 Ruská stupnice	359
9. Shrnutí	361

BEZPEČNOST

UDRŽITELNOST

SPORT

UIAA je Mezinárodní horolezecká federace, která realizuje 3 pilíře svého strategického plánu prostřednictvím poslání:

- ▶ **Horolezectví:** federace propaguje nejlepší praxi prostřednictvím identifikace a řešení etických, technických, vzdělávacích a právních problémů. Ochrana hor: federace propaguje lezení s cílem udržitelného rozvoje horských oblastí a pracuje na socio-environmentálních projektech, jako jsou Cena UIAA za ochranu hor a série Respektujte hory.
- ▶ **Přístup:** federace pracuje s mezinárodními spolkami a podporuje členské federace UIAA a ostatní subjekty, zároveň usiluje o citlivý přístup a bere v potaz environmentální, sociální, právní a další faktory.
- ▶ **Bezpečnost:** federace je odpovědná za vývoj bezpečnostních standardů UIAA a následně se snaží pomoci minimalizovat nehody v horolezectví a lezectví.
- ▶ **Mládež:** federace propaguje lezecké a horolezecké aktivity, které poskytují mladým lidem po celém světě příležitost zažít dobrodružství, sociálně se vyvíjet a vzdělávat se.
- ▶ **Zdraví:** federace poskytuje poradenství na nejlepší možné úrovni prostřednictvím své sítě expertů na horskou medicínu, kteří jsou všichni lékaři. Povědomí o zdraví je šířeno doporučeními, na webových stránkách s radami a prostřednictvím diplomů z horské medicíny.
- ▶ **Ledolezení:** federace je odpovědná za vypracování pravidel a předpisů pro závody v lezení na ledu. Federace také zajišťuje kvalitu těchto soutěží podle podmínek a standardů UIAA.
- ▶ **Anti-doping:** federace přijala a kompletně zavádí Světový antidopingový program (WADA) a je odpovědná za zajištění, že všechny její členské spolky a atleti respektují a dodržují Kodex tohoto programu.

International Climbing and Mountaineering Federation
UNION INTERNATIONALE DES ASSOCIATIONS D'ALPINISME

Označení horské kvalifikace UIAA

UIAA akredituje školící programy svých členských organizací prostřednictvím mezinárodně dohodnutých standardů, přičemž bere v úvahu národní legislativu, kulturu a prostředí.

Hleďte logo UIAA u následujících školících programů pro horolezectví.

- Školení zaměřené na osobní dovednosti: osobní schopnosti pro užitek z aktivity

Kvalifikace:

- Průvodce: osobní dovednosti + zajištění bezpečnosti skupiny účastníků
- Instruktor: vůdčí schopnosti + učitelské schopnosti a znalosti (pedagogika)

UIAA akredituje pouze školící kurzy zaměřené na dovednosti, které jsou poskytovány instruktory, kteří jsou držiteli kvalifikace instruktora akreditovaného UIAA pro danou činnost. Tyto kurzy musí splňovat požadavky UIAA na kontaktní hodiny a doporučení týkající se studijního plánu nebo tyto požadavky převyšovat. Měly by být schváleny národní federací.

Asociace

Kromě národních asociací průvodců a instruktorů UIAA také uznává mezinárodní profesní asociace:

Unie asociací mezinárodních
horských vůdců

Mezinárodní federace asociací
horských průvodců

Website: <https://www.theuiaa.org>

Facebook: @theuiaa

Twitter: @UIAAMountains